SCHAKELS

UITGAVE VAN HET MINISTERIE VAN OVERZEESE RIJKSDELEN

2 November 1953, No. 70

"ENIGE VORMEN VAN BESTUUR IN HET CARAÏBISCH GEBIED."

De belangstelling voor de Transatlantische Rijksdelen, welke in Nederland, na de laatste wereldoorlog zo sterk is gegroeid, heeft zich - hoe kan het ook anders - tevens gericht op de naburige gebieden. Het trekken van vergelijkingen en het aantonen van een bepaald verband zijn immers voorwaarden voor de vorming van een helder begrip.

De eerste twee van deze voordrachten hebben de bestuursinrichting tot onderwerp; twee volgende behandelen de staatkundige perspectieven van nabije landen. Ze lenen zich tot vergelijking.

De vijfde lezing behandelt de Internationale organisatie die de gemeenschappelijke problemen van het Caraïbisch gebied bestudeert en daar oplossingen voor tracht te vinden. Uit de oprichting van de Caraïbische Commissie blijkt duidelijk, dat het Caraïbisch gebied ook in cultureel, sociaal en economisch opzicht een eigen betekenis heeft.

Moge deze serie radiolezingen bijdragen tot een duidelijker inzicht in hetgeen in dit interessante deel van het Westelijk Halfrond aan het groeien is.

Drs. A. Jonkers.

"HET BESTUURS-STELSEL VAN SURINAME". Drs. A. Jonkers.

De belangstelling voor Suriname in Nederland is na de laatste wereldoorlog sterk gegroeid. Dat komt in de vele publicaties, zowel in boekvorm als in tijdschrift- en krantenartikelen tot uiting. En ook in vele causerieën, die in deze rubriek aan dit Rijksdeel zijn gewijd. De ijskoude onverschilligheid van vroeger voor de kolonie, tezamen met Brits- en Frans Guyana, een enclave vormend aan de Noordkust van het Zuid-Amerikaanse continent, heeft plaats gemaakt voor een warme belangstelling voor het zelfstandig rijksdeel. Er is in deze rubriek gesproken over de ontwikkelingsplannen voor Suriname. Daarover zullen we het nu niet hebben, hoeveel hierover ook telkens weer te zeggen valt.

Vandaag willen we in antwoord op vele verzoeken U iets vertellen over de wijze, waarop Suriname wordt bestuurd. Dit is misschien niet zo'n boeiend onderwerp, maar het heeft toch de belangstelling van velen. Volgens welk regeersysteem wordt de overheidstaak uitgeoefend, hoe zien de regeerorganen er uit en hoe worden ze samengesteld. Dit zijn alle vragen, waar velen in den lande gaarne een antwoord op zouden horen.

Welnu om met de deur in huis te vallen Suriname is autonoom, d.w.z. het is eigen meester in interne zaken. Het bestuurt die zaken volgens een parlementair systeem. Er bestaat dus een Regering, die voor haar beleid verantwoordelijk is aan een parlement. Van die Landsregering is de Gouverneur het hoofd, maar hij draagt voor het beleid der Landsregering geen verantwoordelijkheid aan het Parlement. Die verantwoordelijkheid dragen de Landsministers. Het parlement draagt de naam van Staten. Deze Staten worden volgens algemeen mannen- en vrouwenkiesrecht voor een zittings-periode van 4 jaar gekozen; het aantal bedraagt 21.

Het is vermeldenswaard, dat Suriname het eerste Nederlands Overzees gebiedsdeel was, dat een volksvertegenwoordiging kende. Het octrooi van 23 September 1682, waarbij het beheer van Suriname werd opgedragen aan de West-Indische Compagnie, ademde een voor die dagen bijzonder liberale geest en huldigde het principe van deelname der bewoners aan de regeling van hun belangen. Ook toen de Compagnie een derde van haar belangen aan de Stad Amsterdam en een derde aan de Heer van Aerssen van Sommelsdijk verkocht en het eigenaardig condiminium de "geoctroyeerde Sociëteit van Suriname" ontstond, bleef dit octrooi a.h.w. de grondslag voor de bewindvoering tot 1795.

Volgens dit charter dienden de toen (Koloniale) Staten te bestaan uit "de gegoedsten, de bekwaamsten en de moderaatsten gekozen door alle coloniërs". Deze "coloniërs" waren uiteraard alleen de vrijen; de slaven hadden geen burgerrechten. Wij kunnen de interessante ontwikkeling van deze parlementaire instelling in dit korte verhaal niet op de voet volgen. Volstaan

- moet -

moet worden met te constateren, dat vóór 1948 een census-kiesrecht bestond, hetwelk slechts een klein deel der bevolking het actief kiesrecht gaf, terwijl de zeggenschap in interne zaken werd beknot door de eis van moederlandse goedkeuring der begroting, wanneer deze met een nadelig saldo sloot. Dit laatste was van 1867 tot 1940 steeds het geval, zodat de moederlandse regering alle gelegenheid had zich te mengen in de aangelegenheden van de Landshuishouding. Vooral sinds 1901 is hiervan een royaal gebruik gemaakt. Onder die omstandigheden hadden de parlementaire rechten, het begrotingsrecht, het recht van initiatief, waarmede de Staten waren bewerktuigd en ook de bevoegdheid der Regering tot ontbinding der Staten nauwelijks betekenis. Het kon niet anders, of de Staten moesten wel vluchten in het negativisme. Van de Parlementaire rechten werd dan ook het recht van interpellatie - dank zij de parlementaire onschendbaarheid der leden - het meest doeltreffend gehanteerd.

In 1936 was op dit stuk al een verbetering bereikt. De uitvoerende macht was echter tot 1947 geheel in handen van de Gouverneur. In dat jaar kwam een wijziging in de Staatsregeling tot stand, welke o.m. voorzag in de instelling van een College van Algemeen Bestuur, dat met de Gouverneur moest samenwerken bij de uitoefening van het Algemeen Bestuur.

De leden van het College moesten het vertrouwen van de Staten hebben en traden als regel op als verdedigers van de Regeringsmaatregelen. De Gouverneur bleef echter verantwoordelijk. Aldus was een vorm van semi-parlementaire verantwoordelijkheid gecreëerd, die met de invoering van de z.g. Interimregeling in Januari 1950 plaats maakte voor het stelsel van volledige parlementaire verantwoordelijkheid van de Landsministers aan de Staten voor de verzorging der inwendige aangelegenheden. De niet-inwendige aangelegenheden blijven aan de zorg van het Koninkrijk toevertrouwd. Ze worden in de Interimregeling opgesomd. Over deze zaken wordt de Landsregering wel gehoord, terwijl de Algemeen Vertegenwoordiger van Suriname in Nederland in de gelegenheid wordt gesteld deel te nemen in het Nederlands Ministerieel overleg, wanneer zaken worden behandeld, waar Suriname bij betrokken is. Eigen meesterschap dus in interne zaken en overleg t.a.v. de niet interne aangelegenheden. Bij de tot standkoming der definitieve rechtsorde zal wat eigen zaken en Koninkrijkszaken zijn, zomede de plaats van Suriname, en ook van de Nederlandse Antillen in het Koninkrijksbestuur definitief worden bepaald.

Suriname kent thans negen landsministeries, te weten:

1. van Algemene Zaken
2. " Binnenlandse Zaken
3. " Justitie en politie
4. " Financiën
5. " Onderwijs en Volksontwikkeling

6. van Volksgezondheid
7. " Economische Zaken
8. " Landbouw, Veeteelt en Visserij
9. " Openbare werken en Verkeer.

De taak der Ministeries wordt door de namen aangeduid, de Landsminister van Algemene Zaken is tevens Voorzitter van de Ministerraad. De Landsregering wordt bijgestaan door een door haar benoemde Raad van Advies, die een overeenkomstige positie inneemt als de Raad van State hier te Lande.

Bestuurlijk is het land ingedeeld in zeven districten. Aan het hoofd van elk daarvan staat een districts-commissaris. Deze commissarissen zijn organen van de Landsregering en besturen dus niet een autonoom ressort. Hun positie heeft dan ook meer overeenkomst met de vroegere bestuurs-ambtenaren in Indonesië dan b.v. met de burgemeesters in Nederland. Als uitvoerders van de landstaak in hun district zijn zij ondergeschikt aan het Hoofd der Landsregering. Zij hebben dus een grote mate van zelfstandigheid tegenover de verschillende diensthoofden, hetgeen nodig is om het bestuursbedrijf tot zijn recht te kunnen doen komen. Indien b.v. een diensthoofd meent dat een districtshoofd niet de medewerking verleent aan zijn dienst, die nodig is, dan zal een correctie alleen kunnen uitgaan van de Landsregering. Het districtshoofd heeft tot taak de belangen van zijn ressort bij de Landsregering voor te staan en een beslissing van die Regering uit te lokken, indien hij het met de activiteit van een bepaalde dienst niet eens is. Hij is verantwoordelijk voor orde en rust en is in zijn ressort hoofd van de politie en hulpofficier van justitie. Wanneer een maatregel moet worden genomen vanwege de centrale diensten, waaraan een kant van openbare orde of een sociale zijde is, wordt de districtscommissaris ingeschakeld. Hij heeft met alle zaken bemoeienis, die de belangen van zijn ressort raken.

De Hoofdstad Paramaribo, (het z.g. stadsdistrict) met ± 75.000 inwoners op een landstotaal van ± 200.000 wordt ook bestuurd door een districtscommissaris, stadscommissaris genoemd, en is dus geen gemeente. Min of meer autonome locale gemeenschappen kent Suriname alleen in de vorm van enige dorpsgemeenschappen en waterschappen. Dan zijn er nog de indianen- en bosnegerdorpen in het binnenland, die hun eigen bestel hebben. Het bestuursstelsel is dus centralistisch. De oorzaak hiervan is ongetwijfeld de zeer verspreide bewoning ten plattelande. Behalve de hoofdstad en het stadje Nieuw Nickerie aan de Nickerierivier zijn er geen wooncentra van betekenis, behalve dan de mijn-ontginningen te Moengo aan de Cotticarivier en Paranam en Smalkalden aan de Surinamerivier.

De Landsregering en de Staten hebben de verantwoordelijkheid aanvaard in een moeilijke tijd. De openlegging van Suriname en de opbouw van het land stellen aan de bestuursvoering

- zeer -

zeer hoge eisen. Op allerlei gebied dient vernieuwing plaats te vinden. Het overheidsapparaat moet worden aangepast aan de eisen, die de nieuwe ontwikkeling stelt. Zij zal zich moeten beraden over de aard der plannen en de mogelijkheden van uitvoering en het bestuurlijk en wetgevende apparaat moeten onderwerpen aan de nodige herzieningen om die uitvoering mogelijk te maken of te steunen.

Bij de financiële opzet der plannen is dan ook rekening gehouden met de noodzaak van een uitbreiding van de overheidsapparatuur. Met de ontwikkeling van het platteland en de groei en het ontstaan van wooncentra, zal de Landsregering de vraag te beantwoorden krijgen of de verdere belasting van het Landsapparaat niet moet worden gecompenseerd door toepassing van een bestuurlijke decentralisatie. Hierbij moet ook worden bedacht, dat de Landsregering meer betrokken is en in de toekomst nog meer betrokken zal zijn in de zaken van het Koninkrijk. Zij krijgt daardoor bemoeienis met velerlei problemen, waarvoor het voormalig Bestuur nimmer werd gesteld. Het overheidsapparaat in Suriname staat dus voor een zeer zware taak. Men is er zich van bewust dat de toekomst van Suriname voor een belangrijk deel er van afhangt hoe deze opgave zal worden vervuld en men is vast van plan alles te doen om ook op dit front de toekomst te winnen.

"HET BESTUURSSTELSEL VAN DE NEDERLANDSE ANTILLEN". Drs. A. Jonkers.

Enige weken geleden heb ik U iets verteld over de wijze, waarop Suriname wordt bestuurd.

Evenals Suriname is het Rijksdeel de Nederlandse Antillen meester in eigen zaken en bestuurt het die zaken volgens een parlementair systeem. De grondslagen van het regeersysteem zijn in beide Rijksdelen nagenoeg gelijk, zodat ik bij de behandeling van het bestuursstelsel in de Nederlandse Antillen de nadruk kan leggen op de belangrijkste verschillen, die voor het merendeel samenhangen met de geheel andere geografische gesteldheid van dit Rijksdeel.

U weet, dat de Nederlandse Antillen bestaan uit zes eilanden waarvan drie, Curaçao, Aruba en Bonaire behoren tot de eilanden beneden de wind en St.Maarten, St.Eustatius en Saba tot de eilanden boven de wind. De eerste groep ligt onder de kust van Venezuela en de tweede op de begrenzing tussen het Caraïbisch gebied en de Atlantische Oceaan. Curaçao en Aruba hebben sinds de vestiging van grote olieraffinaderijen aldaar een soort industriële revolutie ondergaan, waarvan de invloed zich ook heeft doen gelden op de andere eilanden. Het gaat buiten het bestek van deze voordracht om de betekenis dezer omwenteling te schetsen. Een indruk hiervan geven de volgende cijfers. In de bedrijven werken ± 21.000 arbeiders die met hun gezinnen een aantal uitmaken van ± 60.000 zielen. Vóór de vestiging van het oliebedrijf op Curaçao bedroeg de bevolking 33.000 zielen en in 1951 ruim 105.000 zielen. Op Aruba nam zij tussen 1929 en nu toe van 10.000 tot ruim 55.000 zielen. Op Curaçao werd in 1951 door "de olie" ongeveer f.100 millioen aan salarissen uitbetaald en ± f.30.- millioen aan indirecte personeelskosten besteed. Op Aruba zal deze besomming ongeveer hetzelfde totaal laten zien. De directe en indirecte betekenis dezer inkomsten voor de koopkracht op twee eilanden met tezamen 60.000 zielen is uiteraard enorm. De dagelijkse aanvoer van ruwe olie op Curaçao is meer dan 430.000 vaten, op Aruba ± 500.000 vaten. De beide olie-eilanden zijn trekpleisters voor de bewoners der minder gezegende omliggende landen, ook voor Surinamers. Vele duizenden van elders vinden er een goed bestaan.

Nu wil het geval, dat de Curaçaose raffinaderij in 1916 en die op Aruba eerst veel later n.l. in 1929 in bedrijf werd gesteld. Curaçao was dus eerder uit de zorgen dan Aruba en het spreekt vanzelf dat, waar de oliemaatschappij een voorbeeld gaf op het gebied van sociale zorg, het hoofdeiland op het stuk van overheidsvoorzieningen een steeds groeiende voorsprong kreeg.

Toen Aruba na 1929 eveneens grote baten aan de landsfinanciën ging bijdragen, groeide er verzet tegen het centralistisch ingerichte landsbestuur. Aruba voelde zich te kort gedaan en streefde naar meer zeggenschap over de gelden, die het opbracht, een streven dat nog werd versterkt door de verschillende geaardheid der eilandbevolkingen. In 1936 had dit er reeds toe geleid, dat de mogelijkheid van decentralisatie werd geopend, waarvan de Nederlandse Antillen echter geen gebruik hebben ge-

maakt. Er bestond dus vooral op Aruba een drang naar eilandautonomie. Goed inzicht in de eisen van moderne bestuursvoering en politiek beleid maakten het nodig dat hiermede bij de naoorlogse hervormingen rekening werd gehouden.

Nu moet worden gezegd, dat de eilanden van ouds her een begin van zelfstandigheid bezaten. Een uitzondering was merkwaardiger wijze Curaçao, dat door het rechtstreekse Centraal gezag werd bestuurd.

Aruba, Bonaire en St.Maarten kenden een gezaghebber, St. Eustatius en Saba een ondergezaghebber ondergeschikt aan de gezaghebber op St.Maarten. Deze gezagdragers vertegenwoordigden het centraal bestuur en werden bijgestaan door landraden, verkozen door de burgerij, Geheel zelfstandig waren deze eilandbesturen alleen in ondergeschikte zaken. Bij besluiten van enige betekenis moest het Centrale Gezag er aan te pas komen. Deze verstarrend werkende centralisatie kon het groeiend zelfbewustzijn van Aruba natuurlijk niet bevredigen. Er werd een eind aan gemaakt bij de z.g. eilandregeling.Alvorens hierop verder in te gaan dienen we wat meer te zeggen van de Landsorganen.

Evenals Suriname kennen de Nederlandse Antillen een Landsregering bestaande uit de Gouverneur + Landsministers. Voor het beleid zijn de Landsministers verantwoordelijk aan het parlement, de Staten.

Werd Suriname reeds krachtens het Charter der W.I. Compagnie van 1682 een verkozen volksvertegenwoordiging gegeven, de Nderlandse Antillen kenden het kiesrecht voor de Staten eerst sinds 1936: Voor het actief kiesrecht werd toen nog een bekwaamheids- en welvaartsmaatstaf aangelegd.

Evenals Suriname kregen de Nederlandse Antillen in 1947 algemeen mannen- en vrouwenkiesrecht. Bij dezelfde hervorming werd de mogelijkheid van overdracht van verantwoordelijkheid door de Gouverneur op leden van een College van Algemeen Bestuur geopend, dat het vertrouwen van de Staten diende te hebben. Ook hier bleef de Gouverneur nog verantwoordelijk, zodat een semi constitutionele regeervorm ontstond, die verdween toen de interimregeling voor de Nederlandse Antillen in Februari 1951 volledig kracht van wet kreeg. Sinds dien geldt een systeem van volledige parlementaire verantwoordelijkheid. De als niet-inwendige aangelegenheden aangeduide zaken, die aan de eigenmeesterschap zijn onttrokken, zijn voor Suriname en de Nederlandse Antillen, behoudens enkele ondergeschikte punten, gelijk. Over deze zaken wordt de Landsregering gehoord, terwijl de Algemeen Vertegenwoordiger van de Nederlandse Antillen,evenals zijn collega van Suriname, de gelegeheid krijgt aan het Ministeriëel overleg deel te nemen, wanneer deze zaken in de Ned.Ministerraad aan de orde zijn.

De Regering der Nederlandse Antillen kent de volgende landsministeries:
Algemene Zaken,
Sociale Zaken en Openbare Gezondheidsdienst,
Justitie,

-Financiën-

Financiën,
Onderwijs en Volksontwikkeling,
Verkeer en Vervoer, Economische Zaken.

In de Nederlandse Antillen staat evenals in Suriname een Raad van Advies - vergelijkbaar met de Nederlandse Raad van State - de Landsregering bij.

In mijn vorige causerie heb ik verzuimd te vermelden dat in Suriname de benoeming en het ontslag van de rechters buiten de plaatselijke sfeer is gehouden. Zo ook in de Nederlandse Antillen. Deze benoemingen geschieden door de Kroon voor het leven na overleg met de Gouverneur. Hierin is een waarborg gelegen voor de onafhabkelijkheid van de rechtsbedeling van plaatselijke politieke invloeden.

De Procureur-Generaal in de Nederlandse Antillen wordt door de Regeringsraad, in overleg met de Gouverneur als orgaan van het Koninkrijk, - er moet dus overeenstemming zijn - benoemd en ontslagen. Zijn ambtgenoot in Suriname wordt door de Kroon benoemd. In de Antillen is hij hoofd van de rechterlijke en administratieve politie, in Suriname alleen van de justitiële politie.

De volksvertegenwoordiging, de Staten, bestaat uit 22 leden, waarvan 12 op Curaçao, 8 op Aruba, 1 op Bonaire en 1 door de bevolking der gezamenlijke Bovenwindse eilanden, worden verkozen. Dit was voor kort anders.

Bij de wijziging van de Staatsregeling van 1948 was deze verhouding vastgesteld op 8 èn voor Curaçao èn voor Aruba, 2 voor Bonaire en 1 voor elk der Bovenwindse eilanden. Naderhand kwam men tot het inzicht, dat Curaçao hiermede te kort was gedaan en aan de andere eilanden een wel erg onevenredige invloed was gegeven; bovendien had de invoering van de eilandregeling en de daarmee gepaard gaande eilandautonomie aan de toekenning van een gelijk aantal zetels aan Aruba en het volkrijker Curaçao, alle redelijkheid ontnomen.

Was de regeling der bestuursindeling en de instelling van zelfstandige rechtgemeenschappen in Suriname geheel aan de Landsregering overgelaten, de interimwetgever voor de Nederlandse Antillen draagt de regeling van de zelfstandigheid der eilanden op aan de Kroon. Nederland heeft dit niet gezocht, want regeling van deze materie is een typisch inwendige aangelegenheid. De Controverse tussen Curaçao en Aruba maakte een andere oplossing niet mogelijk. Men wilde de zelfstandigheid niet afhankelijk stellen van de mogelijk snel wisselende inzichten van opeenvolgende landsregeringen of van een toevallige meerderheid in de Staten. Verder is bepaald, dat ook de benoeming van de Gezaghebbers aan de Kroon blijft voorbehouden, aangezien ook hierin een waarborg werd gezien voor de handhaving van de eilandzelfstandigheid tegenover het Centrale Gezag. Tenslotte is een waarborg gelegen in het hoger toezicht van de Gouverneur en in laatste instantie van de Kroon waarin de eilandregeling voorziet. Het verdient in verband hiermede vermelding dat deze voorzieningen met instemming van het Rijksdeel zijn getroffen.

-Aan-

Aan de wens naar de eigenmeesterschap der eilanden is zoveel mogelijk tegemoet gekomen. Ze vindt haar beperking in het inzicht, dat uit hoofde van doelmatigheid of uit overwegingen van personele, economische en culturele aard verschillende zaken beter in groter verband dan in dat van een eiland behartiging kunnen vinden.

Er zijn vier eilandgebieden nl. Curaçao, Aruba, Bonaire en de Bovenwindse eilanden gezamenlijk.

De omstandigheid dat beide laatste eilandgebieden niet in eigen middelen kunnen voorzien maakte enige bijzondere voorzieningen nodig. Zo moet het nadelig saldo der begrotingen van deze eilanden bij Landsverordening worden goedgekeurd en mogen deze eilandgebieden geen geldleningen aangaan.

De eilandraden van Curaçao en Aruba bestaan elk uit 21 leden, de eilandbesturen uit de gezaghebber en ten minste 2 en ten hoogste vier gedeputeerden, te verkiezen door de eilandraad. Bonaire heeft een raad van negen leden, en een bestuurscollege bestaande uit de gezaghebber en twee gedeputeerden. De Bovenwindse eilanden hebben een raad van 15 leden, waarvan ieder eiland er vijf kiest. Het bestuur bestaat uit de gezaghebber en zes gedeputeerden, voor elk eiland 2.

De begrenzing der belastinggebieden tussen Land en plaatselijke gemeenschappen is zo gekozen, dat de opbrengsten der directe belastingen over het algemeen het betrokken eiland toevloeien en de indirecte belastingen en retributies de inkomsten van het Land vormen.

De overdracht der Overheidszorg geschiedt geleidelijk. Dat dit niet zo eenvoudig is als het lijkt weet ieder, die wel eens met decentralisatie te maken heeft gehad. Het Centrale apparaat wordt hierdoor aanzienlijk ontlast. In hoeverre dit invloed zal hebben op de samenstelling van de Landsregering moet worden afgewacht.

Indien de resultaten van deze hervorming voldoen aan de verwachtingen en zich een goed samenspel tussen Landsoverheid en eilandbesturen ontwikkelt, dan zullen de Nederlandse Antillen beschikken over een bestuursstelsel dat recht doet aan de verscheidenheid der eilandgebieden en dat nochtans voldoende bindingen legt om het geheel niet te verzwakken.

"SURINAME, de NED.ANTILLEN en de CARAIBISCHE COMMISSIE."

S. Nijdam.

De Caraïbische Commissie is voortgekomen uit de z.g. Anglo American Commission, welke gedurende de tweede wereldoorlog in 1942 door de Verenigde Staten van Noord-Amerika en het Verenigd Koninkrijk werd opgericht.
Deze zou streven zowel naar onderlinge samenwerking tussen de verschillende Amerikaanse en Britse territoiren in het Caraïbisch Gebied als naar samenwerking tussen de moederlanden teneinde gezamenlijk het economisch en sociaal welzijn te bevorderen van de bevolkingvan die gebiedsdelen, die in economisch opzicht immers zo karig zijn bedeeld.

Het besef nu, dat ook in de Franse en Nederlandse gebieden in de Caribbean vraagstukken van dien aard om oplossing vroegen en dat deze evenzeer op een regionale basis van samenwerking zouden kunnen worden aangevat deden de Amerikaanse en Britse Regeringen er in 1945 toe besluiten om de Franse en de Nederlandse Regeringen uit te nodigen zich bij de arbeid van de Anglo-Amerikaanse Commissie aan te sluiten.

Als gevolg hiervan werd op een in 1946 te Washington gehouden samenkomst door vertegenwoordigers der genoemde vier Regeringen een overeenkomst gesloten voor de oprichting van de Caraïbische Commissie, welke overeenkomst door de verschillende hierbij betrokken landen werd goedgekeurd.

Door Nederland geschiedde dit ± medio 1948.
Uit de considerans van de overeenkomst blijkt onder meer, dat de vier moederlandse regeringen te kennen geven de samenwerking onderling en tussen hun gebiedsdelen te willen aanmoedigen en versterken met de bedoeling het economisch en sociaal welzijn van de volkeren van hun overzeese territoiren in het Caraïbisch gebied te verhogen. Voorts dat zij de wetenschappelijke technologische en economische ontwikkeling in het gebied der Caraïbische zee wensen te bevorderen en het gebruik van hulpbronnen en de behandeling van gemeenschappelijke vraagstukken in gezamenlijk overleg willen vergemakkelijken. Daarbij wensen zij dubbel werk van bestaande onderzoekingsinstellingen te vermijden en vast te stellen, welke onderzoekingsarbeid reeds is geschied. Bovendien willen zij de arbeid van deze aard op de grondslag van samenwerking vergemakkelijken.

De gebieden, welke tot de sfeer van bemoeienis van de Caraïbische Commissie behoren, zijn voor wat Frankrijk betreft: Martinique, Guadeloupe en onderhorigheden en Frans Guyana.
Voor wat het Verenigd Koninkrijk aangaat de Bahamas, Barbados, Brits Guyana, Brits Honduras, Jamaica, de Leeward eilanden, de Windward eilanden en Trinidad en Tobago.
Voor wat de Verenigde Staten betreft: Puerto Rico en de Amerikaanse Maagdeneilanden en ten slotte voor wat Nederland aangaat Suriname en de Nederlandse Antillen. In totaal dus 15 overzeese territoiren.

- De -

De Caraïbische Commissie is - en dat moet men niet vergeten - geen besturend lichaam, doch een uitsluitend adviserende commissie. Zij bestaat maximaal uit zestien z.g. commissarissen, waarvan door elk der vier deelnemende Regeringen er vier worden benoemd voor wat Nederland aangaat uiteraard na overleg met Suriname en de Nederlandse Antillen. Elke zodanige groep van vier commissarissen vormt een nationale afdeling der Commissie. De Nederlandse groep bestaat uit 1 Antillaans lid, 1 Surinaams lid en 2 Nederlandse leden. Een der Commissarissen daarvan is voorzitter. Deze treedt op als medevoorzitter van de Caraïbische Commissie. De huidige voorzitter der Nederlandse afdeling is Dr. Riemens, H.M.'s Gezant te Caracas in Venezuela.

De voorzitters der verschillende nationale afdelingen presideren bij toerbeurt de vergaderingen van de Caraïbische Commissie, waarvan er ten minste twee per jaar moeten worden gehouden.

Als taak is de Commissie opgedragen zich bezig te houden met economische en sociale aangelegenheden van gemeenschappelijk belang in het bijzonder op het gebied van landbouw, visserij, verkeer, industrie, handel, opvoeding, en sociaal welzijn. Verder moet de Commissie behulpzaam zijn in het coördineren van plaatselijke plannen, welke van regionaal belang zijn.

Ten dienste van de Commissie en haar bijbehorende instellingen is te Port of Spain op Trinidad een centraal secretariaat opgericht, waarvan de leden voor een belangrijk deel West-Indiërs zijn, die uiteraard voor de ontwikkeling van het Caraïbisch gebied bijzondere interesse hebben. De algemeen secretaris is thans een Nederlander, de Heer De Vriendt, die in Januari 1952 werd benoemd na het aftreden van de Amerikaan, L.W. Cramer.

Bij de overeenkomst werden behalve de Caraïbische Commissie tevens een tweetal hulplichamen opgericht, te weten de Caraïbische Raad van Onderzoek en de West-Indische Conferentie.

De Caraïbische raad van onderzoek heeft tot taak de Caraïbische Commissie te voorzien van technisch advies, welke zij nodig mocht hebben bij haar werkzaamheden ter bevordering van de economische en sociale vooruitgang van het gebied.

De West-Indische conferentie vormt een middel van overleg met en tussen de afgevaardigden der gebiedsdelen in zaken van gemeenschappelijk belang binnen de grenzen van de aan de Caraïbische Commissie toegemeten taak. Zij komt ten minste éénmaal in de twee jaren bijeen. Men kan de West-Indische conferentie als het ware beschouwen als een forum, waar de representanten van de vijftien genoemde overzeese territoiren hun verlangens en wensen kunnen kenbaar maken.

In de aan de werkzaamheden van de Caraïbische Commissie en haar hulplichamen verbonden kosten draagt Nederland voor ongeveer 11% bij, waarvan de helft komt ten laste van de geldmiddelen van Suriname en de Nederlandse Antillen.

- Men -

Men hoort nogal eens de klacht, dat de resultaten van de bemoeienis der commissie betrekkelijk gering zijn, doch niet vergeten mag worden, dat in de eerste jaren van haar bestaan de commissie zich - zoals begrijpelijk - had bezig te houden met haar eigen interne organisatie. Zij moest nog richtlijnen zoeken voor haar eigen werkzaamheden, als ook voor die van haar hulplichamen. Verder moest ze een bruikbare methode vinden voor haar adviserende taak. Bovendien moet men in aanmerking nemen, dat haar werkveld zich uitstrekt over een groot aantal verspreid liggende gebieden, welke doorkruist worden door vier nationale grenzen der moederlanden.

Allengs heeft de commissie echter geleerd dat, wil ze een nuttig effect bereiken en aan haar doel beantwoorden, zij haar aandacht op een beperkt aantal onderwerpen moet concentreren.

De West-Indische conferentie, welke in December 1950 in Willemstad op Curaçao plaats heeft gehad, heeft in het bijzonder landbouwproblemen behandeld, terwijl de jongste West-Indische conferentie in 1952 te Jamaica gehouden, zich meer met industriële vraagstukken bezighield.

De Caraïbische Commissie heeft inmiddels 15 maal vergaderd, terwijl de West-Indische conferentie 5 maal bijeen kwam. De a.s. vergadering van de Caraïbische Commissie zal in Paramaribo worden gehouden.

De commissie heeft verschillende studies gemaakt, aanbevelingen gedaan en technische conferenties bijeen geroepen. Zo werd de aandacht der betrokken gebieden gevestigd op de mogelijkheden der ontwikkeling van het ook voor de Nederlandse Antillen economisch zo belangrijke tourisme. Daarbij heeft men in het bijzonder het oog op het aantrekken van de Amerikaanse tourist naar deze in zoveel opzichten interessante eilanden in verband met het verwerven van harde valuta. Door bemoeienis van de Caraïbische Commissie werd de Caribbean Interim Tourist Committee opgericht, welke bestemd was om leiding te geven aan deze ontwikkeling. De uitgaven van dit comité worden geheel bekostigd door bijdragen van acht bij het tourisme bijzonder geïnteresseerde territoriale gouvernementen en de Dominicaanse Republiek.

Op de commissievergadering, welke in 1951 te Barbados werd belegd, werd besloten tot het houden van een speciale conferentie inzake de industriële ontwikkeling, welke in 1952 te Puerto Rico werd bijeengeroepen. Studies werden gemaakt over en beschouwingen gewijd aan de industriële structuur van het Caraïbische gebied, de vooruitzichten voor verdere industriële ontwikkeling, de daarvoor nodige financiële en fiscale maatregelen, en de verbetering van de arbeidsproductiviteit. Tenslotte werden verschillende aanbevelingen aanvaard, welke door de Caraïbische Commissie zullen worden overwogen. Op voorstel van de Nederlandse delegatie werd een resolutie aangenomen, waarbij de plaatselijke en moederlandse regeringen met betrekking tot de industrialisatie programma's tot een maximale aanwending van de natuurlijke hulpbronnen worden

aangemoedigd, in het bijzonder op het gebied van mijnbouw. Aanbevolen werd hierbij om de gewonnen producten, indien zulks economisch uitvoerbaar is, in het Caraïbisch gebied tot een eindproduct te verwerken.

Als gevolg van conferenties, welke in 1949 en 1950 door de Caraïbische Commissie en de Regionale Commissie van de Internationale meteorologische organisatie gezamenlijk werden gehouden, kwam een doeltreffend waarschuwingssysteem voor orkanen in het Oostelijk deel van het Caraïbisch gebied tot stand.

Van dit systeem kunnen de eilanden boven de wind van de Nederlandse Antillen, dit zijn Saba, Statius en St.Maarten, welke alle in het orkaangebied liggen, groot nut trekken. Nog slechts enkele jaren terug werd St.Maarten door een orkaan getroffen, waardoor aldaar grote ravages werden aangericht.

Zoals reeds werd opgemerkt, was de West-Indische Conferentie te Curaçao gehouden, in hoofdzaak aan landbouwproblemen gewijd. Aan enkele aanbevelingen werd aanstonds door de Commissie gevolg gegeven. Onder andere werd besloten aan de F.A.O. , de Wereld voedsel en landbouworganisatie van de Verenigde Naties te verzoeken, onder de werking van het programma voor de technische hulpverlening van de Verenigde Naties, over de diensten te kunnen beschikken van een landbouwkundig econoom, die bij het Secretariaat te Trinidad voorlopig gedurende een jaar werkzaam zal zijn.

Ook is de Commissie accoord gegaan met de aanbeveling van de West-Indische Conferentie, dat door de Britse Regering uit naam van de vier Regeringen de F.A.O. werd verzocht voor het opzetten van z.g. pilot projects of proef projecten op de Britse eilanden Santa Lucia en St.Vincent, waarbij ervaring wordt opgedaan met bosbeheer, weidebeheer, bemestingsmethoden, oogstsystemen e.d.

In 1953 zal er op initiatief van de Caraïbische Commissie een hout-conferentie worden gehouden, waarbij in 't bijzonder aan de houthandel aandacht zal worden geschonken.

Voor de organisatie van de houthandel in het Caraïbische gebied heeft men in Suriname uiteraard grote belangstelling, in welk land belangrijke houtverwerkingsindustrieën gevestigd zijn van de firma Bruynzeel.

In 1954 zal eveneens op instigatie van de Caraïbische Commissie een conferentie worden bijeengeroepen ter bevordering van de handel, waarvoor thans in de verschillende territoiren van de Caribbean voorbereidende werkzaamheden worden getroffen.

Verder moet nog genoemd worden de in 1952 in Trinidad onder de auspiciën van de Caraïbische Commissie gehouden visserij conferentie. De behandelde onderwerpen waren o.m. het voorkomen en de verspreiding van vissoorten met handelswaarde in het Caraïbische gebied, methodes van visvangst, opslag en afzet van vis, kweken van vis in vijvers. Verschil-

- lende -

lende studies zijn hiervoor gemaakt. Voor Suriname is in dit verband o.m. van belang het kweken van vis in brakwatervijvers. Vermeldenswaard is ook, dat de Commissie de hulp van de Verenigde Staten heeft ingeroepen om over een aantal experts te mogen beschikken, die personen met lage inkomens, volgens het thans te Puerto Rico gevolgde systeem van "aided self help" de behulpzame hand kunnen bieden om woningen te bouwen of te verbeteren.

Daar de woningtoestanden voor brede lagen van de bevolking in het Caraïbisch gebied nog zeer treurig zijn, is deze hulp uitermate welkom. Thans is men in Suriname met groot enthousiasme bezig volgens dit systeem woningen te bouwen onder leiding van dergelijke experts.

De Caraïbische Commissie geeft verschillende publicaties uit; genoemd mag worden het "Monthly Bulletin", Caribbean Review het jaarboek van de research. Vele andere studies, aan speciale onderwerpen gewijd, zijn voorts nog door de Commissie gepubliceerd. Ook leent de commissie verschillende "educational films" uit, waarvan een belangrijk aantal in constante circulatie zijn.

Tot slot moet nog worden vermeld, dat op de laatste West-Indische conferentie door de Antillaanse afvaardiging na overleg met de Regeringen van Nederland, Suriname en de Nederlandse Antillen een voorstel is ingediend, waarbij aan de Moederlanden verzocht wordt om een eventuele wijziging van de overeenkomt tot oprichting van de Caraïbische Commissie in studie te nemen in verband met de sinds de oprichting plaats gehad hebbende constitutionele wijzigingen van verschillende in het Caraïbisch gebied gelegen landen.

Het voorstel werd als een statement aanvaard en voorgelegd aan de Caraïbische Commissie. Haar werd verzocht dit "statement" aan de moederlandse Regeringen door te zenden, hetgeen inmiddels is gebeurd.

Met het oog op de critiek, die nog al eens op de Caraïbische Commissie wordt uitgeoefend, is het van belang, hier nog aan toe te voegen, dat in de overwegingen van deze verklaring met stelligheid tot uitdrukking wordt gebracht, dat de sociale, economische en culturele samenwerking in het Caraïbische gebied, zoals deze door de Caraïbische Commissie wordt gestimuleerd, van zeer groot nut is gebleken.

. .

"DE BRITS CARAIBISCHE FEDERATIE IN WORDING". Drs.A.Jonkers.

De verhouding tot de vroegere koloniën bevindt zich politiek gesproken vrijwel overal in een stadium van overgang.

In sommige gevallen, als b.v. de verhouding tot Suriname en de Nederlandse Antillen, is het wachten op het aanbrengen van het sluitstuk op een sinds lang in gang zijnde hervorming. Elders is men minder ver voortgeschreden en wordt nog gezocht naar de juiste weg waarlangs de eigenmeesterschap het meest doelmatig kan worden bereikt.
De veelvuldigheid van omstandigheden sluiten een éénvormige oplossing uit. In alle gevallen echter stelt de afwikkeling der koloniale verhouding grote eisen aan de staatsmanskunst.

Het gaat er om spanningen te voorkomen die het nationalisme kunnen doen worden tot een vernietigende ziekte en een ontwikkeling te bevorderen die het omvormt tot scheppende werkzaamheid. Vanzelfsprekend gaat onze belangstelling uit naar de wijze waarop anderen deze problemen tot een oplossing trachten te brengen.

Twee gebeurtenissen van de laatste tijd betrekking hebbend op landen in het Caraïbisch gebied verdienen met het oog op de trans Atlantische Rijksdelen onze bijzondere belangstelling.

Ten eerste de totstandkoming van een nieuwe Grondwet voor Puerto Rico en ten tweede de Conferentie ter voorbereiding van een Brits Caraïbische Federatie die van 13 tot 30 April van dit jaar te Londen is gehouden. De betekenis van het eerste gebeuren zal in deze rubriek in de naaste toekomst wel worden besproken. Voor deze keer willen we ons beperken tot de Brits Caraïbische Federatie in wording.

De gedachte om de vele Britse eilanden in de Caraïbische Zee in een federatief verband samen te brengen is niet van vandaag of gisteren. De eersten die deze conceptie uitdroegen waren Britse bestuursambtenaren. Hun streven naar grotere bestuursressorten werd tegengewerkt door eilandchauvinisme, dat zich verzette tegen opstand van de autonome bevoegdheden ten bate van een groter geheel.

Toen de pionier voor het West Indisch federalisme W.G. Donovan, een inwoner van Grenada, de beschikking kreeg over een eigen orgaan, was de federalistische idee voor goed op weg. Bij zijn dood in 1920 nam zijn landgenoot F.A.Marryskow het vaandel over. Andere pleitbezorgers vond deze idee in de Engelsman Hall, die in Trinidad "The pioneer" uitgaf en in Mr.Gideon Murray, de latere Lord Elibank, die toen Administrator was van St.Vincent. Hij heeft zijn ideeën vastgelegd in een boek getiteld "United West Indies". In zekere zin was de federatieve idee een koene greep. Dit wordt duidelijk wanneer men bedenkt, dat het hier gaat om samenvoeging

- van -

van gebieden en bevolkingen van geheel verschillende geaardheid, die op grote afstanden van elkaar elk een vrij geisoleerd bestaan leiden. Kingston op Jamaica ligt evenver van Port of Spain op Trinidad als Londen van Moskou. De bedoeling was om de gebieden die apart te klein waren om een rol van betekenis te spelen in het economisch verkeer, een hechter economische en financiële basis te geven. De meeste eilanden zijn overbevolkt, vandaar dat van den beginne af de opzet voor zat om de twee schaars bevolkte Britse gebieden op het vasteland n.l. Brits Honduras en Brits Guyana in de federatie te betrekken.

Brits Honduras staat vanouds afwijzend tegen federatie omdat het in immigratie uit de overbevolkte eilanden een bedreiging voor het eigen levenspeil ziet. Brits Guyana heeft een bevolking die in hoofdzaak bestaat uit Voor-Indiërs, die van een federatie met overwegend negerbevolking geen verbetering van eigen positie verwachten. Ook daar bestaat vrees overstroomd te worden door het bevolkingssurplus der eilanden.

De Engelse Regering heeft al in de jaren 1910-1912 het probleem der aansluiting onder ogen gezien, maar de dreigende situatie in Europa, eerst toen de eerste wereldoorlog en daarna de naoorlogse problemen drongen dit onderwerp op de achtergrond. Eerst in 1932 kwam door het Closer Union Committee het vraagstuk officiëel weer op de voorgrond.

Na de tweede wereldoorlog profiteerden ook de Brits West Indische gebieden van de grotere belangstelling voor de economisch achtergebleven gebieden. Het is echter duidelijk dat ontwikkelingsschema's zich gemakkelijker laten opstellen voor gebieden met een gevariëerde economie, die een douane-eenheid vormen en een eenvormig geldstelsel hebben dan voor de vele eilanden apart. Dit inzicht gaf steun aan de federalisten. Bovendien lag het voor de hand, dat een geheel, dat in de wereldverhoudingen van betekenis is, eerder een meer bevredigende staatkundige positie in het Britse Gemenebest, b.v. dominionstatus, zou kunnen bereiken. Vandaar dat de federatieve gedachte toen zijn overtuigdste aanhangers vond in de voorstanders van een grotere mate van zelfstandigheid dezer gewesten.

Het eerste overleg na de oorlog vond plaats te Montego Bay op initiatief van de toenmalige Colonial Secretary, Sir Oliver Stanley. Als resultaat hiervan kreeg een Committee de taak een grondplan op te stellen. Dergelijke zaken verlopen echter nooit zo vlot als gehoopt wordt. Ten slotte kwam er in 1950 nog een Rance Committee onder leiding van de Gouverneur van Trinidad, Sir Hubert Rance, wier rapport van 1951 als grondslag zou dienen van verdere besprekingen.

De door dit Committee opgestelde ontwerp constitutie was een vernuftige poging om het kleinste gemene veelvoud te vinden van de Caraïbische economische realiteiten en de

grootste gemene deler van de politieke instellingen.

De poging faalde echter de sympathie van Brits Guyana te verwerven. Bij de genoemde bezwaren kwam dat dit land had kortelings onder een nieuwe constitutie een grote mate van zelfbestuur gekregen en de animo om van de nieuw verworven eigenmeesterschap iets af te staan ten behoeve van een federatie was gering. Ook de Bahama en Virgin eilanden zagen af van deelname zodat met inbegrip van Brits Honduras rond 9/10 van de oppervlakte der Britse gebieden in en om de Caraïbische Zee en 1/6 van de totale bevolking aan de federatie ontviel.

Ten slotte zijn de pogingen om de gebieden op het vasteland alsnog in de nieuwe constructie te betrekken opgegeven. Op 11 April 1953 nog sprak de Manchester Guardian als haar mening uit dat de oorspronkelijke stuwkracht van de federatieve idee verloren is gegaan.

Aansluiting geeft van een breder gezichtspunt uit de West-Indische eilanden de beste kansen op politieke en sociale vooruitgang. Maar ook in de politiek wordt nu eenmaal niet altijd breed gezien. Zaken van mindere orde, zoals plaatselijk chauvinisme en verschillen in geaardheid krijgen dikwijls een onevenredig grote betekenis in de discussie. Daarbij komt, dat de federatie aan betekenis had ingeboet als hefboom om grotere politieke verantwoordelijkheid te verkrijgen omdat verscheidene gebieden evenals Guyana inmiddels belangrijke vorderingen hadden gemaakt op constitutioneel gebied, waardoor "stoomdruk werd weggenomen achter het federale vaartuig naar de vooruitgang".

De instelling van de federatie immers geeft op zich zelf geen grotere politieke zelfstandigheid, zij betekent een verdeling van bestaande bevoegdheden over landsregering en federale regering. Wel schept - naar mag worden verwacht - de vorming van een grotere eenheid gunstiger voorwaarden voor verdergaande emancipatie b.v. voor het bereiken van de dominion-status. Op verschillend gebied was bovendien reeds een vorm van samenwerking bereikt, zo was een Regionale Arbeidsraad en een Regionale Economische Raad ingesteld, met als taak werkeloosheidsbestrijding en steunverlening aan locale industrieën. Een eenvormig ruilmiddel gekoppeld aan de dollar bestaat sinds 1951 en een plan voor de vorming van een douaneunie was in studie.

Zo was de situatie toen op 13 April jl. onder voorzitterschap van de Minister van Koloniën, Lord Lyttleton, West Indian Federation Conference werd geopend. In zijn openingswoord verklaarde de voorzitter dat de Engelse Regering niet de wens koesterde haar inzichten op te dringen. De gebieden zijn zover voortgeschreden op de weg naar zelfbestuur dat zij ongeacht wat ter conferentie zou worden bereikt, vrij zouden zijn dit al of niet te aanvaarden. Het pessimisme dienaangaande ten spijt leidden de besprekingen tot overeenstemming over de hoofdtrekken van een federatief bestel.

- De -

De Federale Regering zal bestaan uit een Gouverneur-Generaal, te benoemen door de Kroon, die voorlopig belangrijke bevoegdheden bezit. Voorts uit een uitvoerende Raad van 13 leden, politiek verantwoordelijk aan een Huis van Afgevaardigden bestaande uit 45 leden. De zetel der Regering zal zijn gevestigd op Grenada. De federale inkomsten zullen bestaan uit 15% van de opbrengsten aan douanerechten. Het bereiken van overeenstemming werd ten zeerste vergemakkelijkt door de bereidheid van de Engelse Regering tot voortzetting van haar financiële steun aan die eenheden, welke ondanks hun beste pogingen niet in staat zijn hun begroting sluitend te maken. Deze steun zal jaarlijks niet minder bedragen dan het gemiddelde tekort over drie jaar voorafgaande aan de federatie. Aldus werd de vrees der financiëel draagkrachtige eenheden, zoals Trinidad weggenomen, dat zij zouden moeten opkomen voor de zwakkere deelgenoten. De federatie zal voorts blijven delen in de financiële hulp die Harer Majesteits Regering verleent aan koloniale gebieden terwijl de aardige som van £ 500.000 werd toegezegd voor het federale regeringscentrum.

De resultaten behoeven nog de aanvaarding der volksvertegenwoordigingen. Op dit stuk zullen zich waarschijnlijk weinig moeilijkheden voordoen. Er is zelfs een goede kans dat ook de Bahama en Maagdeneilanden zullen toetreden. Na aanvaarding door de gebiedsdelen volgt vastlegging bij Britse wet. Het zal nog wel enige tijd aanlopen voordat dit alles zijn beslag zal hebben verkregen.

Op de vraag of als resultaat dezer conferentie de Brits Caraïbische gebieden grotere zelfstandigheid zullen krijgen moet dus ontkennend worden geantwoord. De mate van autonomie der verschillende delen, die niet gelijk is, blijft precies wat ze was. Ieder gebiedsdeel behoudt zijn eigen constitutie, doch staat enkele van zijn constitutionele bevoegdheden af.

Wel kan worden aangenomen dat de instelling der federatie een uitgangspunt zal zijn voor verdere politieke emancipatie b.v. tot dominion-status. Tot nog toe heeft geen der West-Indische eilanden een status in het bestuur van het Gemebest. Indien de federatie, die drie millioen zielen zal tellen, voldoet aan de verwachtingen zullen de West-Indische eilanden ook voordien een belangrijker rol gaan spelen in de zaken van het Gemenebest en de wereld, aangezien ze gezamenlijk een sterkere onderhandelingspositie innemen met meer kracht aandacht voor hun problemen kunnen opeisen en gemeenschappelijk een rationeler gebruik kunnen maken van het talent dat ze kunnen opbrengen.

De ervaring zal leren of de Britten, met hun bijzondere gave van aanpassing bij gewijzigde omstandigheden, voor het Caraïbische deel van het Imperium een oplossing hebben gevonden die soepel genoeg is, om spanningen tengevolge van toekomstige ontwikkelingen te kunnen opvangen.

"DE STAATKUNDIGE ONTWIKKELING VAN PUERTO RICO" Mr. Th. J. van der Peyl.

Wanneer U regelmatig de uitzendingen in de rubriek Rijksdelen Overzee gevolgd hebt, zal U duidelijk geworden zijn, dat zich in Suriname en de Nederlandse Antillen in de jaren na de laatste wereldoorlog op velerlei gebied verschillende veranderingen voltrokken hebben en zich nog voltrekken.

De westelijke overzeese rijksdelen staan in het deel van de wereld, waarin zij gelegen zijn, daarin niet alleen.
Ook in vele omliggende landen, die behoren tot het Caraïbisch gebied, het uitgestrekte - meest uit eilanden bestaande - gebied in en om de Caraïbische zee tussen Noord- en Zuid-Amerika vindt een interessante ontwikkeling plaats.

Wie dus belangstelling heeft voor Suriname en de Nederlandse Antillen, zal er goed aan doen ook eens aandacht te schenken aan wat zich in de omringende gebieden afspeelt.
Daartoe is te meer aanleiding, nu sedert de instelling van de Caraïbische Commissie een groeiende samenwerking en een intensiever contact en dus ook beïnvloeding over en weer tussen de verschillende gebieden te constateren valt.
Deze activiteit richt zich vooral op de sociale, culturele en economische verheffing van de bevolking der veelal dichtbevolkte eilanden.

Er is echter een ander terrein, waarop de laatste jaren eveneens belangrijke veranderingen plaatsvinden, n.l. het staatkundig terrein, in het bijzonder betreffende de verhouding tussen de voormalige koloniën en de respectievelijke moederlanden.
Dat Suriname en de Nederlandse Antillen, reeds in 1950, respectievelijk 1951, met het inwerkingtreden der z.g. Interimregelingen vrijwel volledige autonomie in interne aangelegenheden verkregen, zal U stellig bekend zijn.

Andere Caraïbische gebieden zijn nog niet zover voortgeschreden op de weg naar volledig zelfbestuur.
De weg, die daarbij gevolgd wordt is van gebied tot gebied verschillend. Velerlei factoren en omstandigheden spelen daarbij een rol, niet in het minst factoren van economische aard.
Nog onlangs is U voor deze microfoon iets verteld over de Brits-West Indische Federatie in wording, als belangrijke stap op de weg naar grotere zelfstandigheid voor een aantal onder Britse souvereiniteit staande gebieden in de Caraïbische zee.
Bij de behandeling van dat onderwerp is terloops ook een ander gebied genoemd, waar zich de laatste jaren belangrijke ontwikkelingen hebben voltrokken, n.l. Porto Rico, of zoals het sinds 1932 officiëel heet, Puerto Rico, en daarover wilde ik U thans iets meer vertellen.

Puerto Rico is een der buurlanden van de Nederlandse Antillen en vertoont wat samenstelling van de bevolking betreft daarmede veel overeenkomst. Er is een vrij intensief contact tussen beide gebieden.

- Het -

Het eiland behoort tot de eerste gebieden op het Westelijk halfrond, die met West-Europa in aanraking kwamen. Het werd n.l. reeds in 1493 door Columbus ontdekt en voor zijn koning in bezit genomen. Het bleef Spaans tot 1898 toen het na afloop van de Spaans-Amerikaanse oorlog bij de vrede van Parijs aan de Verenigde Staten van Amerika kwam, die sedertdien het eiland bestuurden.

Het is gelegen aan de Noordrand van de Caraïbische zee, niet ver van onze Bovenwindse eilanden, beslaat een oppervlakte van bijna 9000 KM², ongeveer een kwart van de oppervlakte van Nederland dus en behoort met zijn bevolking van ruim 2,2 millioen zielen tot de dichtstbevolkte gebieden van de wereld. Deze bevolkingsdichtheid heeft bij voortduring grote sociale en economische problemen geschapen. In verband daarmede is het eiland wel genoemd "Het Java van het Westelijk halfrond".

In deze problemen moeten dan ook in de eerste plaats de oorzaken gezocht worden van de politieke onrust, die er vaak geheerst heeft.

Erkend moet echter worden, dat Amerika ten opzichte van Puerto Rico van de aanvang af een zeer vooruitstrevend beleid heeft gevolgd.

In de tijd, dat het land Spaans gebied was, is gedurende enige eeuwen het bestuur uitgeoefend door een Gouverneur-Generaal, die rechtstreeks ondergeschikt was aan de Spaanse Regering.

Het was een dictatoriaal en autocratisch bewind, waarin weinig plaats was voor invloed van de bevolking op het bestuur.

Eerst in 1870 trad er verandering in, toen Puerto Rico gelijk gesteld werd met een provincie van Spanje en het een vertegenwoordiger kreeg in de Cortez, de Spaanse Volksvertegenwoordiging. Deze toestand, die overigens weinig verandering bracht in de gang van zaken in het land zelf, duurde slechts 4 jaar toen de oude situatie weer hersteld werd en wederom een militaire gouverneur werd aangesteld, bij wie alle macht berustte.

In 1877 kreeg het land opnieuw een vertegenwoordiger in de Cortez, terwijl in 1897 algehele autonomie werd verleend, die echter niet geëffectueerd kon worden, door de verovering van het eiland door Amerika na het uitbreken van de Spaans-Amerikaanse oorlog.

De overgang van het Spaanse naar het Amerikaanse bestuur bracht voor de bevolking van Puerto Rico grote veranderingen met zich mede, Anders dan de vroegere machthebbers, besteedden de Amerikanen van de aanvang af grote zorg aan de sociale, culturele en economische ontwikkeling van het land. Sinds 1899 is daarvoor meer dan 1 milliard dollar uitgegeven en niet zonder resultaat. Maar ook op staatkundig gebied traden spoedig ingrijpende veranderingen in.

Na een militair bestuur van 2 jaar werd de eerste stap gezet op de weg van de emancipatie, die in ruim 50 jaar zou leiden tot algehele autonomie.

In April 1900 aanvaardde het Amerikaanse Congres n.l. de eerste organieke wet voor Puerto Rico, de z.g. Foraker Act. Krachtens deze wet kreeg het land een civiele gouverneur, benoemd door de President van de Verenigde Staten op voordracht van de Senaat.

- Voorts -

Voorts werd bij deze wet een vertegenwoordigend lichaam in het leven geroepen, bestaande uit 2 kamers; een verkozen lagerhuis en een hogerhuis, samengesteld uit de hoofden der bestuursdepartementen van Puerto Rico, benevens een 5-tal leden aangewezen door de President, op voordracht van de Senaat. Vanaf 1900 konden, voor wat betreft interne aangelegenheden, in Puerto Rico wetten in het leven worden geroepen, ten aanzien waarvan de Gouverneur echter het recht van veto had. Het kiesrecht was aanvankelijk nog niet algemeen.
In 1929 werd algemeen kiesrecht ingevoerd met als enige voorwaarde kennis van lezen en schrijven, welke laatste beperking ook in 1935 verdween.

Bij de Foraker Act werd voorts ingesteld de functie van "resident-commissioner", die tot taak had de belangen van Puerto Rico te behartigen bij de Federale Regering in Washington. Deze functionaris werd door de bevolking van Puerto Rico verkozen en is te vergelijken met de Algemeen Vertegenwoordiger van Suriname of van de Nederlandse Antillen in Nederland. De resident-commissioner had en heeft echter ook zitting in het Huis van Afgevaardigden van het Amerikaanse Congres; hij mag er spreken, en kan daardoor telkens wanneer hij dit nodig oordeelt de belangen van het land voorstaan, doch heeft geen stemrecht.

Zoals U ziet is dit alles reeds een aanzienlijke vooruitgang vooreen land, waarin voorheen nog vrijwel geen sprake was van enige invloed van betekenis van de plaatselijke bevolking op het bestuur van het land.

De z.g. Jones Act van 1917 bracht een grotere mate van zelfbestuur. Krachtens deze wet werden beide huizen van de Puerto Ricaanse Volksvertegenwoordiging verkozen, terwijl de hoofden der Departementen, met uitzondering van die van Justitie en Opvoeding niet meer door de President der Verenigde Staten, maar door de Gouverneur werden benoemd. Het vetorecht van de Gouverneur werd beperkt. De ingezetenen van Puerto Rico kregen voorts de status van burger der Verenigde Staten.

In de jaren na de tweede wereldoorlog is de ontwikkeling in snel tempo voortgegaan in de richting van volledig zelfbestuur.

Deze ontwikkeling werd ingeleid door President Truman, die reeds in October 1945 in een boodschap aan het Congres o.m. het volgende zeide: "Het is naar mijn mening nu tijd om ons op de hoogte te stellen van de verlangens van het volk van Puerto Rico voor wat betreft de uiteindelijke status, welke zij verkiezen en - binnen de grenzen die het Congres mocht bepalen - hun te geven de door regering, die zij zelf wensen".

In 1946 werd voor het eerst in de geschiedenis op voorstel van de voornaamste Puerto Ricaanse politieke partijen en op voordracht van de Senaat, een Puerto Ricaan tot gouverneur benoemd. Het was de voormalige Puerto Ricaanse resident-Commissioner in Washington. Het jaar daarop kreeg de bevolking van Puerto Rico het recht om van 1948 af haar eigen gouverneur te kiezen. De verkozen gouverneur kreeg bovendien de bevoegdheid zelf alle leden van zijn kabinet, departementshoofden en vele andere leidende functionarissen te benoemen.

- Het -

Het jaar 1948, waarin voor het eerst een gouverneur zou worden verkozen, terwijl tevens verkiezingen werden gehouden voor het lagerhuis en een nieuwe resident-commissioner, zou voor de verdere toekomst van Puerto Rico een belangrijk jaar worden.

In de verkiezingscampagnes kwam een drietal stromingen tot uiting. In de eerste plaats die richting, welke voorstond een afzonderlijke constitutie voor Puerto Rico, door de Puerto Ricanen zelf ontworpen en die wenste een zelfstandige positie van het land, binnen het raam van blijvende verbondenheid met de Verenigde Staten. Een andere richting propageerde opneming van het land in de Verenigde Staten als afzonderlijke staat en een derde volledige onafhankelijkheid.

De candidaten van eerstgenoemde richting wonnen de verkiezingsstrijd met grote meerderheid.
Dat de voorstanders van algehele onafhankelijkheid over weinig aanhangers beschikten, zal hoofdzakelijk moeten worden toegeschreven aan economische motieven. Een overweging van doorslaggevende betekenis zal bij de leidende verantwoordelijke politici ongetwijfeld geweest zijn, dat volledige politieke onafhankelijkheid van de Verenigde Staten, vrijwel zeker een economische ineenstorting van het land zou betekenen.

De voornaamste bron van inkomsten toch, de suikercultuur, kan zich nl. met zijn hogere productiekosten dan b.v. Cuba, als gevolg van de hogere lonen, alleen handhaven door de tariefbescherming die de Puerto Ricaanse suiker op de Amerikaanse markt geniet. Deze preferentie zou natuurlijk komen te vervallen, zodra Puerto Rico volledig onafhankelijk zou worden.

In overeenstemming met de bij de verkiezingen tot uitdrukking gebrachte wil van de meerderheid van de bevolking van Puerto Rico, bracht de Regering van de Verenigde Staten een wet in het Congres, welke de mogelijkheid moest openen om Puerto Rico een constitutionele regering te geven. Deze wet -bekend als Public Law 600 - werd in Juli 1950 door het Congres aanvaard.

Overeenkomstig de bepalingen van Public Law 600, diende deze wet eerst aan het oordeel van de Puerto Ricaanse kiezers te worden onderworpen. Onder zeer grote belangstelling werd op 4 Juni 1951 een referendum gehouden, waarbij 76,5 % van de kiezers vóór de wet stemde.

Het jaar daarop, werd een constitutionele conventie gekozen, die bestond uit 92 afgevaardigden, vertegenwoordigende een drietal grote politieke partijen.
Reeds in Februari 1952 was de conventie met haar moeilijke arbeid gereed en de ontwerp-constitutie opgesteld.
Dit ontwerp werd in Spaanse en Engelse tekst op grote schaal gepubliceerd en verspreid, waarna eind Maart opnieuw een referendum werd gehouden, waarbij ongeveer 82% van de kiezers die aan het referendum deelnamen, vóór het ontwerp stemde.
Alle verkiezingen en referenda zijn gehouden op basis van algemeen kiesrecht, zonder enige beperking, met vrije geheime stemmingen.

- Drie -

Drie maanden later werd de constitutie na het aanbrengen van enkele wijzigingen op ondergeschikte punten door het Congres aanvaard.
Tegelijkertijd werd de organieke wet, die voortaan de naam zou dragen van Puerto Rican Federal Relationsact, aangepast aan de nieuwe situatie.
Op 3 Juli 1952 werd de Constitutie door de President getekend. En zo kon de Gouverneur van Puerto Rico op 25 Juli plechtig afkondigen de vestiging van de Commonwealth, - het Gemenebest- Puerto Rico met een eigen constitutie en werd de vlag van Puerto Rico gehesen naast die van de Verenigde Staten.

In het nieuwe bestel blijven de ingezetenen van Puerto Rico burgers van de Verenigde Staten. Zij kunnen zich dan ook in het gehele gebied der Verenigde Staten vrij vestigen, een belangrijk voordeel voor een dichtbevolkt land met een zo groot bevolkingsoverschot. Dat men hier ook ruim gebruik van maakt, moge blijken uit het feit, dat ± 350.000 Puerto Ricanen op het vasteland wonen, voornamelijk in New York. Daarnaast werkt jaarlijks een groot aantal personen gedurende een deel van het jaar in Amerika. Zij zijn dan werkzaam als seizoenarbeider om te helpen bij oogstwerkzaamheden.
Door het verlenen van z.g. fellowships op ruime schaal stelt Amerika bovendien vele jonge Puerto Ricanen in staat om in de Verenigde Staten te studeren of bepaalde opleidingen te volgen.

Evenals vóór het van kracht worden van de Constitutie, blijven de defensie en de buitenlandse betrekkingen verzorgd door de Centrale Regering, zaken, waarmede ook de afzonderlijke Staten van de Unie geen bemoeienis hebben.
De Puerto Rican Federal Relations Act waarborgt vrije handel met de Verenigde Staten. Het muntwezen is dat van de Verenigde Staten.

Puerto Rico levert een typisch voorbeeld op van integratie van een vroegere kolonie in het voormalige moederland. Dat deze incorporatie van een minder ontwikkeld land, als Puerto Rico nog altijd is, in een zeer ontwikkeld land als de Verenigde Staten grote voordelen voor eerstgenoemd land oplevert behoeft geen nader betoog.
In overeenstemming met die integratie is, dat nagenoeg alle federale wetten van de U.S.A. in Puerto Rico van toepassing zijn, tenzij uitdrukkelijk het tegendeel daaruit blijkt, anders dan b.v. in Suriname en de Nederlandse Antillen het geval is, waar slechts enkele Nederlandse wetten van toepassing zijn.

De activiteiten van de federale regering in Puerto Rico worden geleid en gecoördineerd door een coördinator voor Federale Aangelegenheden, een functionnaris ressorterendonder de Minister van Binnenlandse Zaken van de Verenigde Staten.

Ik hoop U in het voorgaande enig idee gegeven te hebben van de ontwikkeling die Puerto Rico heeft doorgemaakt om te worden, wat het nu is, naar de woorden van de Gouverneur Muñoz Marín in zijn rede op 4 Juli 1952 ter gelegenheid van de aan-

vaarding door het Congres van de Constitutie: "Een nieuw soort staat, verbonden met de republiek der Verenigde Staten en dientengevolge deel hebbend in de onafhankelijkheid van de Verenigde Staten. Wij hebben - aldus Muñoz - voor immer de status van kolonie achter ons gelaten. Gouverneur Muñoz stelde daarbij duidelijk, dat de nieuwe status een dynamische is, en dat er nog ruimte is voor verdere ontwikkeling. Anderzijds wees hij erop, dat het gewenst is, dat op staatkundig gebied thans een periode van rust intreedt, om alle energie te kunnen concentreren op het oplossen van de economische problemen, waarmede het land te kampen heeft.

Moge het land als zelfstandig deelgenoot in het groter geheel van de Verenigde Staten een gelukkige toekomst tegemoet gaan.